

Токарська Антоніна Семенівна,
професор кафедри теорії та філософії права,
конституційного та міжнародного права
Національного університету «Львівська
політехніка», доктор юридичних наук,
професор

СУЧАСНА ТРЕНДОВА КОМУНІКАЦІЯ: РЕАЛІЇ ПРАВДИ ТА «ПОСТПРАВДИ»

У сучасному світі визначальну роль відіграє інформація, яка первісно покликана вибудовуватися на об'єктивних фактах. Проте насамперед медійна сфера, набувши своєї трендовості, перетворюється в одну із найбільш нестабільних, деформованих сучасними впливами галузей. Вона, як невидима зброя, змінює і руйнує потенціал людського мислення новітніми технологіями. До них належать: постправда; маніпуляція; інформаційно- психологічна операція; ораторська маска. Названі методи комунікації об'єднують спільні ірраціональні емоційно-експресивних засоби, які, як правило, приховані, однак, за своєю суттю маніпулятивні. Всі різновиди впливу вчені вважають психологічним засобом зміни інтересів і долі комунікантів на основі приховування своїх істинних намірів. Таке управління психікою засвідчує грубе порушення права людини на свободу і демократію.

Постправда, що ґрунтується на діях і мисленні, при яких об'єктивні факти є менш впливовими у формуванні громадської думки, ніж заклики до емоцій і особистих переконань, які впливають більше на формування громадської думки, ніж емоції, що замінюють раціональне мислення. Оксфордський словник увів поняття постправди у перелік наукових статей ще в 2016 році. Однак, поняття не є таким новим. З історії відомо: скільки існує суд присяжних і апелювання учасників процесу до емоцій присяжних, стільки існує спроба поставити емоції вище за факти. На герменевтичному рівні можемо зауважити, що постправда трактується у двох вимірах семантики: з одного боку, дослідники називають постправду інтерпретацією правди, а з іншого – постправда кваліфікується як відверта брехня. Фактично постправда деформує і коригує факти з позицій суб'єктивного погляду й оціночних бачень комунікатора. Реалізацією постправди виступають часто фейкові новини у соцмережах, оскільки кожен комунікатор виступає посередником передачі інформації відповідно до своїх уявлень та завдань редакції. Прикладом постправдивого інформування стало активне обговорення дій Конституційного Суду депутатами, експертами, громадськими діячами.

До названого способу трендової комунікації додається ще технологічний прийом, який теж нищівно впливає на психологію людей. Йдеться про формування емоційно-пропагандистського сегменту зі спотворення фактів. Інформаційно-психологічні операції – це теж технологія формування громадської думки, проте у потрібному

ворожому руслі. Це такий же маніпулятивний вплив на емоції, поведінку та об'єктивні міркування особи з метою досягнення військових не безпекових цілей на території ворога. З такими намірами застосовуються всі наявні практики дезінформування: напівправа, обман, брехня та ін.

Будь-яка маніпуляція має цілковиту негативну когнітивну сутність, її не можна вважати переконувальною у публічному спілкуванні, бо вона спрямована на злочинний акт – обманювати слухача або читача. Дослідниця О. Діомідова вводить поняття «ораторська маска» за визначенням В. Виноградова і М. Бахтіна. Щоправда, у О. Діомідової це вже не «маска», а «функціональна роль» перетворення такого засобу у позитивно конотативний прийом.

Європарламент закликав створити ефективну стратегію протидії маніпулятивній практиці. Які б не були технологічні прийоми маніпулювання свідомістю громадян – наша держава покликана розпізнавати і давати оперативну відповідь та застосовувати адекватні способи запобігання інформаційним психологічним діям, постправдивим технологіям і «маскам». Для цього має відбуватися привернення уваги журналістської спільноти до запобігання маніпулятивній практиці подання інформації в медіа; потрібно підвищити медійну грамотність населення; треба встановити відповідальність журналістів (відповідно до Кодексу журналістської етики) за емоційно-суб'єктивістське подання фактів, спекулятивне застосування постправди. Актуалізуються також правові механізми впливу на законодавчому рівні: йдеться про потребу прийняття «Закону про дезінформацію», Закону «Про медіа», вже підготовлених у Верховній Раді, однак, до цього часу ще не розглянутих.

Список використаних джерел

1. Діомідова О.Ю. Еволюція мовного дискурсу в судових промовах видатних юристів XIX–XX ст.: монографія. Харків, 2015. 199 с.
2. Смоляр Л. Постправа: нічого нового, слова [medialab. online news postruth.режим доступу 11.12.2020].
3. Tokarska A. Wojna hybrydowa: wolność słowa czy wolność manipulacji: monografia. Lwów, 2019. 104 s.

Третьякова Тетяна Миколаївна,
доцент кафедри психології Національного
університету «Одеська юридична академія»,
кандидат політичних наук, доцент

ВІРА ЯК РЕСУРСНИЙ ЕЛЕМЕНТ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ СЛУЖБІ МВС УКРАЇНИ

Сучасний період розвитку українського суспільства характеризується інтенсивними та системними трансформаціями у всіх сферах суспільного життя, у тому числі в професійній сфері правоохоронних структур. Нині, в умовах підвищеної небезпеки, робота практичних психологів органів внутрішніх справ стає все більш